

TỤC MỪNG TUỔI NGÀY TẾT Ở TRUNG QUỐC

T.S. BÙI THỊ ANH VÂN*

Đối với người Trung Quốc, Nguyên đán là một lễ tiết quan trọng nhất trong năm. Trong dịp này, mọi người thường nhận được những phong bao lì xì màu đỏ (hóngbào) từ người thân và bạn bè. Từ lâu, tục lì xì đã trở thành một nét văn hóa truyền thống trong năm mới của người Trung Quốc và một số quốc gia khác ở châu Á.

1. Tổng quan về tục mừng tuổi ở Trung Quốc

Theo nghĩa gốc, lì xì (lai see) chỉ một món quà hay một món tiền mang đến lợi lộc, vận tốt, vận may... Việc mừng tuổi của người Trung Quốc không chỉ đơn giản là trao - nhận quà/tiền mà còn ẩn chứa trong đó sự giao tiếp văn hóa trong xã hội. Từ thời Tần, tiền mừng tuổi thường là một vòng đồng, xâu 100 các tiền đồng, tượng trưng cho lời chúc sống lâu trăm tuổi. Xâu tiền đồng được sử dụng trong năm mới, đám cưới tượng trưng cho lời chúc may mắn và thịnh vượng đối với người nhận và bảo vệ họ tránh được đau yếu lúc tuổi già và bệnh tật. Khi được tiền lì xì, trẻ sẽ vui cười và tiếng cười của trẻ có thể xua đuổi điều xấu. Vì vậy, mừng tuổi cũng có ý nghĩa cầu may, cầu phúc trong năm mới. Vào đầu năm, ai cũng mong đợi một năm thuận lợi, an toàn và bình yên... Nhận được hay cho đi nhiều phong bao lì xì trong ngày tết đều được coi là điều may mắn. Người nhận thì được hưởng lộc, mà người trao thì chắc chắn đã có một năm phát tài phát lộc, nên tết là dịp để họ "chia lộc" cho những người xung quanh.

Trong văn hóa dân gian Trung Quốc, phong bao màu đỏ chứa những món quà tiền tệ xuất hiện khá sớm. Truyền thuyết của người Hoa kể rằng: Ngày xưa, ở Đông Hải có một cây đào to, có rất nhiều yêu quái sinh sống, như hồ ly tinh, chuột tinh, sói già...

Vi luôn có thần tiên ở hạ giới canh giữ nên chúng không thể thoát ra ngoài gây hại được. Nhưng hằng tới đêm giao thừa, các thần tiên đều phải về trời để phân công lại nhiệm vụ, thế là lũ yêu tinh có cơ hội được tự do. Nhân cơ hội đó, yêu quái thường xuất hiện vào đêm giao thừa để xoa đầu trẻ con đang ngủ. Người ta tin rằng, nếu con quỷ chạm vào đầu khi trẻ đang ngủ, khiến chúng giật mình, khóc thét lên thì (con trẻ) sẽ bị bệnh sốt cao hoặc ngớ ngẩn hoặc tử vong. Những người mới sinh con lo lắng và quyết định cầu khẩn thượng đế. Thượng đế cho tám nàng tiên xuống hạ giới bảo vệ trẻ em. Để lừa con quỷ, các nàng tiên cải trang mình thành tám đồng tiền và được đặt dưới gối của trẻ. Vào ban đêm, khi con quỷ đến gần để chạm vào đầu đứa trẻ, thì lập tức, tám đồng tiền lóe lên những tia sáng kỳ lạ, với ánh sáng chói lòa, làm mù mắt con quỷ và ngăn nó đến gần đứa bé. Hoảng sợ với những gì xảy ra, con quỷ bỏ chạy... Sau khi được nghe về câu chuyện này, dân làng tin rằng, cần thiết đặt tiền trong một gói màu đỏ và đưa cho trẻ sẽ bảo vệ chúng thoát khỏi những điều xấu. Ban đầu, các phong bì màu đỏ chỉ được trao cho trẻ em trong các lễ hội mùa xuân, nhưng sau đó, bất cứ ai cũng có thể nhận chúng từ người thân của mình. Trong một truyền thuyết khác, nhân vật chiến thắng cái ác không phải là thần thánh mà là sức mạnh và lòng dũng cảm của con người được thần linh ủng hộ. Chuyện kể rằng: Một chàng trai trẻ mồ côi được nhượng một thanh gươm thần, đã cứu dân làng Chain Chieu khỏi con quỷ hay ăn thịt người vào đêm giao thừa, đem lại cuộc sống an lành. Dân làng đã trao tặng cho anh phần thưởng với một phong bì màu đỏ chứa đầy tiền.

Xuất hiện từ sau chiến thắng của cái thiện với cái ác là điểm chung của các truyền thuyết giải

* Trường Đại học Nội vụ Hà Nội

thích về sự ra đời của phong bao mừng tuổi màu đỏ. Tuy nhiên, ở một số truyền thuyết khác, việc chiến thắng con quỷ không phải là do người, không phải do thần thánh mà do sức mạnh huyền bí từ chính văn hóa truyền thống Trung Quốc. Người ta kể rằng: Có một con quái vật gọi là "Nian" (nián/"năm") thường ăn thịt người và động vật vào đêm giao thừa. Để tránh sự tấn công của quái vật, mọi người thường chạy trốn vào hang sâu của ngọn núi Nian Guan. Vào đêm giao thừa một năm nọ, có ông lão ăn xin đến ngôi làng nghèo và được một bà lão cho thức ăn. Mặc dù được khuyên nên cùng trốn chạy vào trong núi để tránh con quái vật ăn thịt người, nhưng ông vẫn xin được ngủ lại ngôi nhà của bà lão này. Vào giữa đêm, quái vật Nian lao vào làng, nhưng nó đã run rẩy khi nhìn thấy ánh sáng rực rỡ phát ra từ tờ giấy màu đỏ được dán trên cửa. Một tiếng nổ vang đã ngăn cản nó tiến lên. Vào thời điểm đó, khi ông già mặc một chiếc áo choàng màu đỏ ra mở cửa, Nian đã bỏ chạy. Trên thực tế, ánh sáng màu đỏ và âm thanh của tiếng nổ là những điều khiến quái vật sợ hãi. Và, từ đó, vào đêm giao thừa, trước năm mới, mỗi hộ gia đình đều dán câu đối đỏ, đốt pháo và thắp nến cũng như ở lại cả đêm trong nhà để tránh bị tấn công bởi những con quái vật. Cũng từ đây, truyền thống cho phong bao lì xì màu đỏ ra đời.

Đó là cách giải thích về sự ra đời của phong bao màu đỏ trong truyền thuyết Trung Quốc. Tuy nhiên, những yếu tố kỳ ảo của thể loại chuyện kể dân gian này đã không đưa ra được một niên đại chính xác về sự xuất hiện của hóngbào (bao lì xì). Đã có một số cuộc tranh luận về việc liệu tiền (mừng tuổi) có luôn phải là một phần của truyền thống cũ không? Thực tế, phong tục mừng tuổi đầu năm ở Trung Quốc đã có từ rất sớm. Khi ngành in chưa xuất hiện, vật ngang giá cho các loại hàng hóa là tiền xu. Do đó, thủa ban đầu, tiền mừng tuổi được xâu bằng một sợi dây màu đỏ. Số tiền này được gọi là yāsui qián, có nghĩa là "tiền trấn áp ma quỷ". Với ý nghĩa là tiền áp tuế (xua đuổi ma quỷ) nên những đồng tiền này được cho đi với mong muốn đứa trẻ có thể vượt qua tuổi đó với những điều tốt lành, may mắn; bảo vệ người cao tuổi khỏi bệnh tật và cái chết. Nhiều ý kiến cho rằng, phong tục này bắt đầu từ thời nhà Tần (221 - 206 trước Công nguyên). Nhưng một số nhà nghiên cứu lại khẳng định, phải đến triều đại nhà Thanh, những xu tiền màu đỏ mừng tuổi mới xuất hiện. Và, còn một số quan điểm khác nữa...

Trong dân gian Trung Quốc lại lưu truyền về câu chuyện Đường Huyền Tôn đích thân đến thăm và ban cho Dương Quý Phi một số vàng bạc gói trong giấy đỏ sau khi nàng sinh hạ cho ông một hoàng tử. Quý Phi coi đó vừa là tiền mừng, vừa là chiếc bùa hoàng đế ban tặng con trẻ để trừ tà. Việc này được đồn đại ra ngoài, từ cung đình lan rộng ra dân gian, nhiều người bắt chước tặng tiền mừng và cũng bắt đầu coi như tặng món lộc trừ tai họa, mang lại nhiều điều may mắn cho trẻ con. Và, bắt đầu từ thời nhà Đường trở đi, tục tặng tiền mừng tuổi xuất hiện vào đầu năm mới. Tuy nhiên, Michael Hanna cho rằng: hóngbào (bao lì xì) có nguồn gốc từ triều đại nhà Tống (960 - 1279) ở Trung Quốc. Những quan điểm trái chiều cho thấy, rất khó để tìm ra nguồn gốc ban đầu của phong tục này. Khi nghề in xuất hiện, yāsui qián đã được thay thế bằng tiền giấy đặt trong chiếc phong bao màu đỏ và đến nay, phong tục này vẫn tiếp tục tồn tại.

Với trẻ em, ngày tết cổ truyền được tặng bao lì xì, mặc áo quần mới và được ăn bánh kẹo là niềm vui lớn nhất. Phong tục mừng tuổi đầu năm mới từ lâu đã mang đậm nét đẹp văn hóa Á Đông, tuy nhiên, sự vận dụng mỗi nơi có những nét khác biệt. Tại Trung Quốc, vào dịp tết, người dân nhiều địa phương thường phát phong bao mừng tuổi trong bữa cơm tối của gia đình. Nhưng, cũng có nơi, lại chờ khi tiếng chuông của một năm mới ngân vang, những người lớn tuổi bắt đầu đi thăm hỏi đầu năm mới và ngay sau đó, trưởng lão cho các em phong bao lì xì của họ. Cũng có thể, hóngbào không phát trực tiếp cho đứa trẻ mà được cha mẹ đặt dưới gối của các em vào đêm giao thừa. Mặc dù vậy, phong tục cho và nhận phong bao lì xì diễn ra phổ biến vào sáng mồng một tết hay còn gọi là ngày "Chính đán". Vào ngày này, con cháu tụ họp ở nhà tộc trưởng để lễ tổ tiên và chúc tết ông bà, các bậc huynh trưởng, rồi mừng tuổi lẫn nhau. Tuy nhiên, ở một vài nơi, người ta thường bắt đầu cho những phong bao màu đỏ trong vài tuần hoặc những ngày lân cận dịp tết Nguyên đán. Cũng có những trường hợp, phong bao màu đỏ được gửi bởi những người họ hàng sinh sống ở ngoại tỉnh qua đường bưu điện.

2. Mừng tuổi trong ngày tết Trung Quốc

* Phong bao và tiền mừng tuổi

Thời xa xưa, tiền mừng tuổi ở Trung Quốc thường là những đồng xu nhỏ, xâu lại với nhau bằng một sợi chỉ đỏ. Đời Tần, người ta xâu tiền xu

theo hình con rồng hoặc thanh kiếm để ở chân giường hoặc cạnh gối trẻ em. Tuy nhiên, hàng trăm đồng xu được chứng minh là bất tiện để cho và nhận. Do đó, phong tục này cuối cùng phát triển thành truyền thống hiện đại, với tiền giấy cho vào trong phong bì màu đỏ (hóngbảo). Hóngbảo chỉ đơn giản là một phong bì màu đỏ và được làm bằng giấy đỏ hoặc vải nhung đỏ. Các bao lì xì hầu hết sẽ được trang trí mang ý nghĩa cát tường, hạnh phúc, với biểu tượng may mắn, tốt đẹp cùng lời chúc tốt đẹp. Theo truyền thống, phong bì thường được trang trí bằng chữ vàng và có thông điệp cầu chúc sự thịnh vượng. Đó là các biểu tượng may mắn của Trung Quốc, như con rồng Trung Quốc, chim phượng hoàng, sư tử Trung Quốc, con bò đực hoặc người đàn ông Trung Quốc thông thái và sự giàu có... Ngoài ra, còn có các biểu tượng hiện đại hơn của phong bao lì xì, gồm những hình ảnh hoạt hình dễ thương của các nhân vật và động vật khác nhau, như chuột Mickey, Pokemon và Hello Kitty. Trong khi đó, trên mặt trước nhiều phong bì hiển thị tên gia đình hoặc tên của một công ty hay doanh nghiệp. Những phong bì màu đỏ của các cửa hàng, các công ty thường có những phiếu giảm giá và phiếu quà tặng.

Mặc dù những hình ảnh trên mặt trước của phong bì khác nhau đáng kể nhưng tất cả đều mang thông điệp cầu chúc phước lành và phát đạt... Không giống như tấm thiệp chúc mừng của phương Tây, phía trái phong bì màu đỏ năm mới ở Trung Quốc thường không có chữ ký. Gần đây, khi công nghệ phát triển, "phong bao kỹ thuật số màu đỏ" đã xuất hiện, cho phép gửi tiền qua điện thoại di động. Điều này đã tạo thuận lợi cho các gia đình cùng bạn bè duy trì mối quan hệ và phong tục truyền thống quan trọng bằng cách chia sẻ quà tặng hóngbảo (lì xì) qua địa chỉ thư điện tử. Việc áp dụng công nghệ kỹ thuật số đương đại để lì xì, như các ứng dụng di động đã dẫn tới sự cạnh tranh của thị trường tiêu dùng mới của các doanh nghiệp.

Sự mê tín cũng đã ảnh hưởng đến cách thức mà món quà được đưa ra. Màu đỏ của hóngbảo có biểu tượng truyền thống trong phong thủy, các hệ thống thiết kế Trung Quốc có sự kết nối đặc tính vật lý với những khía cạnh tinh thần của cuộc sống. Theo đó, sắc đỏ được cho là màu của sự may mắn và hạnh phúc. Đỏ là sắc màu tốt lành nhất, là lời chúc may mắn trong các khía cạnh của cuộc sống, như khoe sắc, vươn bay lên cao, lễ kỷ niệm, hạnh

phúc, niềm vui, sức sống, cuộc sống lâu dài, sự sáng tạo, mang lại may mắn và nổi tiếng... Màu đỏ còn thể hiện sức nóng, uy tín, năng lượng ngày càng tăng, sự mở rộng, màu sắc sống động, màu sắc tốt lành, các tế bào máu và sức sống khỏe mạnh, tràn đầy năng lượng cuộc sống. Trước tết của Trung Quốc, quần áo màu đỏ mới mẻ sẽ được mua và được mặc trong ba ngày đầu tiên của năm mới. Bởi vậy, món quà tiền tệ trong một phong bì màu đỏ được cho là "tiền may mắn" đối với người nhận. Hóngbảo được coi là khai thác được các khía cạnh tích cực của màu sắc và do đó nó trở thành một biểu tượng cho sự thịnh vượng. Trong ý nghĩa của nhiệt và năng lượng ngày càng tăng, phong bì màu đỏ được cho là "đốt cháy" bất kỳ điều ước nào và biến nó thành hiện thực khi được viết và đặt bên trong phong bì. Phong thủy cũng cho rằng, phong bì màu đỏ sẽ làm sạch tất cả phiền não về tiền bạc, chống lại những vong hồn xấu và xua đuổi tà ma.

Đã có nhiều cuộc tranh luận lớn về việc cần đưa bao nhiêu tiền vào phong bao mừng tuổi cho thích hợp. Thông thường, số tiền trong hóngbảo phụ thuộc vào thu nhập của người sở hữu nó, đồng thời phụ thuộc vào mối quan hệ của người tặng và độ tuổi của trẻ em. Theo *China News*, trong đại đa số trường hợp, người Trung Quốc đánh giá tình trạng kinh tế của người khác thông qua số tiền người này mừng tuổi con mình, đồng thời cân nhắc mức độ thân thiết của đối phương với bản thân. Nếu như đối tượng là người thân thích hoặc quan trọng, thông thường sẽ mừng tuổi cho con cái họ nhiều hơn những người khác. Với mối quan hệ gần gũi, như cha mẹ và con, thì người nhận sẽ được một món quà mệnh giá cao hơn so với phong bao từ một người họ hàng xa. Các hóngbảo có thể chứa món tiền đáng kể, với hàng trăm đô la trong những mối quan hệ rất thân thiết và chúng cũng có thể xuống ít nhất là một đô la cho một cử chỉ tượng trưng. Thông thường, phong bao lì xì cho những người thân đã lớn tuổi (đặc biệt là các bậc cha mẹ và ông bà) khoảng 400 - 2.000 nhân dân tệ (400 - 2.000 yuan). Với thể hệ trẻ mà không có thu nhập (đặc biệt là những người vẫn còn đang đi học), chẳng hạn như con cái của những người bạn thân, người thân hay đồng nghiệp, thì mệnh giá đặt trong phong bao thường là 50 - 200 nhân dân tệ (50 - 200 yuan). Với con cháu của mình, lì xì thường khoảng 100 nhân dân tệ (100 yuan). Còn với trẻ em ở mức độ quen biết, chỉ gặp trong dịp

tết Nguyên đán, có thể chuẩn bị một số phong bao có trị giá 10 nhân dân tệ (10 yuan) hoặc 20 nhân dân tệ (20 yuan). Tại các công ty, phong bì dành cho các nhân viên thường là 100 - 1.000 nhân dân tệ (100 - 1.000 yuan) và thường được đưa vào ngày làm việc cuối cùng trước khi nghỉ tết Nguyên đán. Đối với người lao động tại nơi làm việc, tiền thưởng cuối năm có thể chỉ đủ để mua một món quà nhỏ hoặc có nơi phát đạt sẽ tương đương với mức lương của một tháng.

Tiền lì xì thường dùng tiền mới, tượng trưng cho sự mới mẻ, tinh khôi, một khởi đầu mới. Người ta cũng lưu ý đến số tiền đưa vào hóngbào trước khi đem cho. Tiền trong bao lì xì được gọi là “tiền ngừa linh hồn ma quỷ”, “tiền mở hàng”, nhằm bảo vệ con trẻ khỏi bệnh tật, tử vong. Theo tín ngưỡng dân gian truyền thống, trị giá của tiền mừng tuổi thường là số lẻ, với ngụ ý, tiền này sẽ sinh sôi, nảy nở thêm nhiều. Các nhà văn hóa cho rằng, qua việc lì xì, người trên giúp người dưới có cơ may, tạo cho người dưới có vốn làm ăn. “Vốn” ở đây mang tính tượng trưng nên không quan trọng mệnh giá tiền trong bao lì xì là bao nhiêu.

Xưa kia, tiền mừng tuổi ở Trung Quốc thường là 100 các tiền đồng. Sau khi có tiền giấy thì số 8 và 66 được coi là đặc biệt tốt lành, do đó, hai số này thường là lựa chọn cho mệnh giá của hóngbào. Nhiều người có thói quen giữ lại 66 đô la mà không chi tiêu trong cả năm để lấy may. Số “4” là con số “không may” đối với người Trung Quốc, nên nó không được dùng cho những món quà. Bất cứ điều gì liên quan đến “4” tốt nhất là nên tránh, bởi bốn (sì) đồng âm với tử - tử vong. Số “4” cũng không nên xuất hiện ở số lượng, chẳng hạn như 40, 400 và 444, 4004.

*** Đối tượng và cung cách khi trao - nhận tiền mừng tuổi**

Người Trung Quốc quan niệm, việc mừng tuổi cho người khác nhân dịp đầu năm mới chính là một cách để chia sẻ phước lành. Trẻ em trong trắng như thiên thần, nên việc giao thiệp với trẻ em vào đầu năm mới là lành nhất. Tặng hóngbào không chỉ thể hiện tình yêu, chúc phúc cho con trẻ mà còn thoả cái thiện tâm của mỗi người.

Phong bì đỏ được trao cho thế hệ trẻ bởi các bậc cha mẹ, ông bà, người thân, thậm chí cả hàng xóm và bạn bè thân thiết của họ trong năm mới. Theo truyền thống, người trưởng thành (được định nghĩa là một người đã kết hôn) mới được

phép đem phong bao lì xì cho trẻ em và cho cả những người trẻ tuổi chưa kết hôn. Mặc dù vậy, những người trẻ tuổi đã lao động và kiếm được tiền, cũng có thể bắt đầu trải nghiệm với phong bao màu đỏ trong ngày tết. Nhưng, có điều, nếu chưa kết hôn, họ cũng không cần phải gửi bao lì xì cho người khác.

Theo tục lệ ở một số địa phương, người nhỏ tuổi không mừng tuổi người lớn hơn, vì vừa không đúng ý nghĩa, vừa bị cho là “hỗn”. Tuy nhiên, ngày nay, tục mừng tuổi đã cởi mở hơn, đặc biệt những người nhỏ tuổi nhưng đã lập gia đình, có thu nhập thì vẫn có thể mừng tuổi cho những bậc cao niên, như cha mẹ, ông bà, để chúc tụng may mắn, sức khỏe, bình an. Một số công ty ở Trung Quốc tặng cho nhân viên của họ phong bì màu đỏ vào đêm giao thừa hoặc đầu năm mới, với niềm vui tặng một chút lộc cho cấp dưới. Nếu việc tặng nhau một bao lì xì chỉ mang ý nghĩa cầu mong mọi điều tốt lành thì cũng chẳng có gì đáng phê phán. Tuy nhiên, gần đây, nền kinh tế Trung Quốc không được ổn định, việc tặng phong bao lì xì cho nhân viên của các công ty cũng có sự hạn chế. Theo *Tạp chí Fortune*, CEO Jack Ma của công ty Alibaba đã công bố rằng, đầu năm 2015, họ đã không phát hóngbào cho nhân viên do hiệu suất làm việc bình thường.

Người nhận được tiền lì xì đầu năm mới vô cùng thích thú, bởi họ quan niệm mình đã gặp vận may. Phong tục mừng tuổi mang ý nghĩa chúc phúc cho đứa trẻ, tuy nhiên, tất cả những người trẻ chưa lập gia đình đều nhận được hóngbào trong năm mới từ bà ngoại, ông nội, chú bác, cô dì, cha mẹ của họ. Ngay cả khi ai đó đã kết hôn, họ vẫn được nhận phong bao màu đỏ từ những người thân (như cha mẹ và ông bà của mình). Đó là một biểu tượng cho tình yêu và phước lành của người thân đối với họ. Trên thực tế, không chỉ trẻ nhỏ mà những người cao tuổi cũng được nhận lì xì từ con cháu, gọi là tiền “mừng tuổi” với ý nghĩa chúc trường thọ. Các nhân viên hoan hỉ nhận tiền thưởng cuối năm và khách hàng cũng nhận được phong bao mừng tuổi như lời chào và tri ân của các doanh nghiệp đầu năm mới.

Trong ngày đầu năm mới, nếu có trẻ nhỏ với tiền mừng tuổi thì người lớn không bao giờ được phép từ chối, bởi làm như vậy, cả năm sẽ không gặp may mắn. Người mừng tuổi ân cần, vui vẻ, niềm nở và trẻ em có thái độ trân trọng, mừng rỡ, biết nói

lời cảm ơn và chúc tết. Cho và nhận hóngbào, quà tặng và thậm chí cả thẻ kinh doanh là một việc long trọng. Do đó, chúng thường được người cho và người nhận thực hiện với cả hai tay. Sau khi được tặng lì xì, người nhận cúi đầu và kết thúc bằng một cái ôm. Các em nhỏ hoặc người nhận có thể đưa lại quả cam, trái quýt và chúc người mừng tuổi cho mình những điều may mắn, tốt đẹp. Lời chúc cũng có thể được nói trước khi đưa trẻ đón nhận hóngbào.

Những chiếc phong bao này sau đó sẽ được tích lại, cất dưới gối ngủ của trẻ trong khoảng một tuần rồi mới mở ra. Người tặng hóngbào đã gửi lời chúc tốt đẹp và sự may mắn đến người nhận nên ý nghĩa của nó không phải chỉ là tiền bạc bên trong. Do đó, sẽ là mất lịch sự và thô lỗ nếu mở phong bao mừng tuổi trước mặt người tặng cho mình. Điều này phản ánh về cách cư xử không hay của trẻ em và cha mẹ của chúng. Ngạn ngữ Trung Quốc có câu: “Đừng nhìn con ngựa tặng phẩm bằng cái miệng (của mình)” và “Một khi nó được trao cho bạn, nó là của bạn”. Do đó, chỉ nên mở tiền mừng tuổi sau khi tất cả mọi người đã rời khỏi hoặc người nhận sẽ mở ở trong phòng của mình với những quyển riêng tư. Nhiều trẻ em thường thông báo với cha mẹ về các chi tiết cụ thể của hóngbào, chẳng hạn như ai đã cho bao nhiêu tiền trước khi lấy tiền một cách tự do và chi tiêu nó; một số thì đưa lại cho cha mẹ và chỉ dùng một phần trong đó.

3. Ý nghĩa của phong bao mừng tuổi

Trong cuộc sống hiện đại, tục mừng tuổi đang dần bị thương mại hóa. Phong bao ngày tết biến thành món hàng hóa trao đổi khi lì xì trẻ nhiều tiền-đặc biệt là con sếp, để lấy lòng bố mẹ chúng. Và, như thế, tục mừng tuổi biến tướng thành tện nạn “phong bì” - một hình thức hối lộ, lấy lòng cấp trên rất tinh vi, rất đáng buồn và đáng chê trách. Đó là sự biến đổi mang tính tiêu cực.

Tính thực dụng của người lớn đã lây sang con trẻ và làm mất đi vẻ đẹp vốn có của phong tục mừng tuổi đầu năm. Thêm vào đó là tác động của kinh tế thị trường, khó tránh khỏi chuyện trẻ em coi trọng mệnh giá tiền lì xì. Theo thời gian, tiền mừng tuổi cũng như vật giá ở Trung Quốc ngày một leo thang. Thông thường, trong dịp tết, những người trưởng thành cần có khoảng 3.000 - 6.000 tệ (500 - 1.000 USD) để mừng tuổi bố mẹ, anh em, họ hàng... Tuy nhiên, bình quân thu nhập của công nhân Trung Quốc mỗi tháng khoảng

2.000 - 3.000 tệ. Như vậy, họ dành riêng ra một tháng lương không đủ để thực hiện truyền thống này trong dịp tết, chưa kể đến việc, họ còn phải chi phí cho vé tàu xe, quà tết... Do đó, lì xì trở thành một gánh nặng kinh tế đối với họ. Nhưng nếu họ ở lại làm việc trong mấy ngày tết, tiền lương tăng gấp ba lần. Mấy ngày thôi mà kiếm được thêm hàng nghìn tệ - suy nghĩ này khiến nhiều người cân nhắc. Và, thế là, nhiều người đã quyết định không về quê đón tết mà ở lại thành phố hoặc các khu công nghiệp trong nỗi cô đơn và buồn tủi. Có thể nói, những ngày đầu năm mới đã khiến không ít người cảm thấy khó xử và đau đầu với chuyện lì xì. Phải chăng, đã đến lúc nhìn nhận lại ý nghĩa thực sự của phong tục này và trả lại cho nó những giá trị nhân văn.

Gạt đi những quan niệm thay đổi theo hướng tiêu cực, phong tục mừng tuổi ngày tết hàm chứa nhiều ý nghĩa văn hóa tích cực. Phụ huynh có thể cho con trẻ một số tiền đáng kể để giúp chúng có thể mua một cái gì đó thích cho bản thân và cũng bởi lẽ, những món quà vật chất thường không được đưa ra trong mùa lễ. Với số tiền được lì xì, trẻ em có thể mua được cho mình món quà, như một áo sơ mi ngắn tay hoặc đĩa DVD. Phong tục lì xì ngày tết mang ý nghĩa chúc phúc. Ý nghĩa chính của phong tục này không phải nằm ở “tiền” mà ở “tình”. Những người cho đi hóngbào luôn mong muốn người nhận có thêm một năm mới tốt lành. Người già, trẻ nhỏ trong ngày đầu xuân nhận được phong bao mừng tuổi luôn phấn khởi với niềm tin đây sẽ là tiền may mắn, giúp mình gặp nhiều thuận lợi trong năm mới.

Chiếc phong bao màu đỏ ngày tết còn tượng trưng cho sự kín đáo, với những điều bất ngờ thú vị, đồng thời, cũng thể hiện cách ứng xử tinh tế của người Á Đông. Người được nhận hóngbào không chỉ được tiền sử dụng cho việc chi tiêu cá nhân, mà còn cảm nhận được sự may mắn mà nền văn hóa truyền thống đã mang lại cho họ.

Trong văn hóa Trung Quốc, tục mừng tuổi ngày tết với hóngbào - phong bao lì xì, màu đỏ được xem như một nét văn hóa vượt thời gian, gắn với sự may mắn, tình thương, sự cảm kích... Đó là một trong những biểu hiện sinh động của văn hóa chia sẻ và biết ơn trong quan hệ gia đình và xã hội./.

B.T.A.V

(Ngày nhận bài: 23/11/2015; Ngày phân biên đánh giá: 28/12/2015; Ngày duyệt đăng bài: 09/01/2016).